

Ақпараттық хабар

2018 жылғы 19 қазан

2018 жылғы екінші тоқсанда микроқаржы ұйымдарының қызметтерін тұтынушылардың өтініштерін қарау қорытындысы бойынша микроқаржы ұйымдарының іс-әрекеттерінде анықталған бұзушылықтар туралы

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі 2018 жылғы 3-тоқсанның қорытындысы бойынша МҚҰ¹ жиі жол беретін микроқаржы ұйымдарының қызметтерін тұтынушылардың құқықтары мен заңды мүдделерін бұзушылықтарға мониторинг және талдау жүргізді.

МҚҰ-ға қатысты анықталған бұзушылықтардың қорытындысы бойынша **15 санкция және шектеулі ықпал ету шаралары қолданылды**, оның ішінде:

- **7 санкция** («Финансовый магазин»-2 микроқаржы ұйымы» ЖШС, «Кредит - регион» микроқаржы ұйымы» ЖШС, «HeartAsiaCredit» микроқаржы ұйымы» ЖШС және «Finbox» - 2 микроқаржы ұйымы» ЖШС, «ҚАЗЫНА КРЕДИТ» микроқаржы ұйымы» ЖШС), айыппұлдар салу және өндіріп алу түрінде;)

- жазбаша ұйғарым түріндегі **8 шектеулі ықпал ету шарасы** («Досжан-Инвест» микроқаржы ұйымы» ЖШС, «Batys kapital» МҚҰ» ЖШС, «МКМ-Kredit» МҚҰ» ЖШС, «Альянс Орда Финанс» микроқаржы ұйымы» ЖШС, «Эверест Финанс» микроқаржы ұйымы» ЖШС, «Ертіс» микроқаржы ұйымы» ЖШС, «FinansInvest» микроқаржы ұйымы» ЖШС, «Атамекен Тараз» МҚҰ» ЖШС).

Жүргізілген талдау нәтижелері МҚҰ-да:

- ақпарат берушінің Қазақстан Республикасының кредиттік бюролар және кредиттік тарихты қалыптастыру туралы заңнамасына сәйкес ұсынылуы талап етілетін, кредиттік тарих субъектісінен алынған мәліметтерді кредиттік бюроға ұсынбауы, сол сияқты уақтылы ұсынбауы не анық емес мәліметтерді ұсынуы («ҚАЗЫНА КРЕДИТ» микроқаржы ұйымы» ЖШС, «Финансовый магазин» микроқаржы ұйымы» ЖШС, «Finbox» микроқаржы ұйымы» ЖШС, «Кредит-регион» микроқаржы ұйымы» ЖШС);

- микрокредит беру туралы шарттарда Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен есептелген жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесінің мөлшерін көрсетпеуге («Finbox» микроқаржы ұйымы» ЖШС);

- шектеулі ықпал ету шараларын қолдану арқылы Ұлттық Банк жүктеген міндеттерді орындамауға («Финансовый магазин» микроқаржы ұйымы» ЖШС);

- Ұлттық Банктің тиісті рұқсатынсыз кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыруға («HeartAsiaCredit» микроқаржы ұйымы» ЖШС);

- Микрокредит беру туралы шарттың Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес болмауына («Batys kapital» МҚҰ» ЖШС, «МКМ-Kredit» МҚҰ» ЖШС, «Альянс Орда Финанс» микроқаржы ұйымы» ЖШС, «Эверест Финанс» микроқаржы ұйымы» ЖШС, «Иртыш» микроқаржы ұйымы» ЖШС, «FinansInvest» микроқаржы ұйымы» ЖШС);

- есептілікті ұсыну тәртібі мен мерзімдерін бұзуға («Досжан-Инвест» микроқаржы ұйымы» ЖШС);

¹ Микроқаржы ұйымдары

- қарыз бойынша бухгалтерлік есепті дұрыс жүргізбеуге («Атамекен Тараз» МҚҰ» ЖШС») байланысты бұзушылықтарға жол берілгендігін көрсетті.

Қаржылық қызметтерді тұтынушылардың сол немесе өзге де микроқаржы ұйымдары көрсететін қызметтердің тиімділігі мен сапасын шолу және дербес айқындау үшін Ұлттық Банк МҚҰ-на қабылданған шаралар туралы ақпаратты өзінің ресми интернет-ресурсына (www.nationalbank.kz) орналастырады.

Қаржылық сауаттылықты арттыру және МҚҰ-ның қазіргі, сол сияқты әлеуетті клиенттерінің заңды құқықтары мен мүдделерінің бұзылуына жол бермеу мақсатында Ұлттық Банк төмендегілер туралы хабарлайды.

Микрокредит беру туралы шарттың мазмұнына қойылатын міндетті талаптарға қатысты.

Кодекстің² 383-бабының 1-тармағына сәйкес шарт тараптар үшін оны жасасу кезінде қолданылып жүрген заңдарда белгіленген міндетті ережелерге (императивтік қалыптарға) сәйкес келуге тиіс.

Заңның³ 4-бабының 3-тармағына сәйкес Микрокредит беру туралы шартта:

1) МҚҰ-ның атауы мен қарыз алушы - жеке тұлғаның тегі, аты және әкесінің аты (ол болса) немесе қарыз алушы - заңды тұлғаның атауы;

2) берілген микрокредит сомасы;

2-1) микрокредит беруге және оған қызмет көрсетуге байланысты алуға жататын комиссиялар мен өзге де төлемдердің толық тізбесі, сондай-ақ олардың мөлшері;

3) микрокредитті өтеу мерзімдері;

4) микрокредитті өтеу тәсілі (қолма-қол ақшамен және (немесе) қолма-қол ақшасыз тәртіппен, біржолғы не бөліп-бөліп);

5) микрокредитті өтеу әдісі: аннуитеттік немесе сараланған не микрокредиттер беру қағидаларына сәйкес басқа да әдіс;

5-1) микрокредит бойынша берешекті өтеу кезектілігі;

5-2) негізгі борышты уақтылы өтемегені және сыйақыны төлемегені үшін тұрақсыздық айыбын (айыппұлды, өсімпұлды) есептеу тәртібі және мөлшері;

6) микрокредитті өтеу және сыйақы сомалары қамтылған кезекті төлемдерді өтеу күндері және мөлшерлері, келесі өтеу күніне микрокредит сомасының қалдықтары көрсетіле отырып, сондай-ақ микрокредит беру туралы шартқа қол қойылған күнгі микрокредиттің және сыйақының жалпы сомасы көрсетілген микрокредит беру туралы шарттың екі тарабы да қол қойған микрокредитті өтеу кестесі;

7) микрокредит беру туралы шарт бойынша (ол болса) қарыз алушының міндеттемелерді орындауын қамтамасыз ету;

8) микрокредит бойынша сыйақы мөлшерлемелерінің мөлшері, оның ішінде жылдық сыйақы мөлшерлемесінің және осы Заңның 5-бабында белгіленген тәртіппен есептелген жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесінің (микрокредиттің нақты құны) мөлшері;

8-1) микрокредит беру туралы шарт тараптарының құқықтары мен міндеттері;

9) тараптардың жауапкершілігі;

10) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өзге де талаптар қамтылады.

Берешекті коллекторлық агенттікке сотқа дейін өндіріп алуға беру кезінде МҚҰ-ның: біріншіден, берешекті өндіріп алу туралы сотқа талап қойып жүгінуге;

екіншіден, берешек коллекторлық агенттікте жұмыста болған кезеңде есептелген сыйақыны төлеуді талап етуге, сондай-ақ көрсетілген кезеңде негізгі борыш пен сыйақыны уақтылы өтемегені үшін тұрақсыздық айыбын (айыппұлды, өсімпұлды) есепке жазуға құқығы жоқ.

Заңның 4-бабының 4-1-тармағына сәйкес микроқаржы ұйымы микрокредит беру туралы шарт бойынша құқықты (талап етуді) үшінші тұлғаға берген кезде, қарыз алушының құқық

2 Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі

3 «Микроқаржы ұйымдары туралы» Қазақстан Республикасының Заңы

(талап ету) берілген үшінші тұлғамен құқықтық қатынастарына Қазақстан Республикасының заңнамасында кредитордың қарыз алушымен микрокредит беру туралы шарт шеңберіндегі өзара қатынастарына қойылатын талаптар мен шектеулердің күші қолданылады.

Өзіне құқық (талап ету) берілген үшінші тұлғаның Қазақстан Республикасының заңнамасында кредитордың қарыз алушымен микрокредит беру туралы шарт шеңберіндегі өзара қатынастарына қойылатын талаптар мен шектеулерді бұзуы Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жауаптылыққа алып келеді.

Микрокредит беру туралы шарттарда Заңның 3-тармағының 1), 2), 3), 4), 5), 5-1), 5-2), 8) тармақшаларында және 4-тармағының 4-тармағында көрсетілген талаптар шарттың бірінші бетінен бастап аталған дәйектілікпен көрсетіледі.

МҚҰ-ның микрокредит беруге және оған қызмет көрсетуге байланысты комиссиялар және өзге төлемдер алуына қатысты

Заңның 4-бабының 2-1-тармағына сәйкес микрокредит беру туралы шартта микрокредит беруге және оған қызмет көрсетуге байланысты алуға жататын комиссиялар мен өзге де төлемдердің толық тізбесі, сондай-ақ олардың мөлшері қамтылады.

01.07.2016 жылы ЖТСМ есептеу кезінде ескерілетін, жеке тұлғаға берілген микрокредит беруге және оларға қызмет көрсетуге байланысты комиссиялар мен өзге де төлемдердің толық тізбесі⁴ қабылданды.

Осылайша, МҚҰ жеке тұлғалармен 01.07.2016 жылдан кейін жасалған микрокредит беру туралы шарттар бойынша Тізбеде көзделген комиссияларды ғана шарттарда белгілеуге және оларды алуға құқылы.

Микрокредиттер бойынша ЖТСМ-нің шекті мөлшеріне қатысты

МҚҰ туралы заңның 5-бабында микрокредитті бергені, оған қызмет көрсеткені және оны өтегені (қайтарғаны) үшін микроқаржы ұйымына төленуге жататын сыйақыны, олар бар болса - комиссиялық және өзге де төлемдерді қамтитын, қарыз алушының шығыстарын ескере отырып есептелетін, микрокредит бойынша анық, жылдық, тиімді, салыстырмалы түрде есептелген сыйақы мөлшерлемесі жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесі болып табылады деп белгіленген.

Бұл ретте, №377 қаулыда⁵ ЖТСМ-нің шекті мөлшері бекітілген, ол микрокредит беру туралы шартты жасау, микрокредитті берумен және қызмет көрсетумен байланысты сыйақы мөлшерлемесі өзгерген және (немесе) комиссиялар мен өзге төлемдер өзгерген немесе жаңадан енгізілген күні ЖТСМ-нің шекті мөлшері 56 (елу алты) пайыздан аспауға тиіс.

МҚҰ туралы заңда белгіленген шекті мөлшерден асатын сомаға микрокредит беруге қатысты.

Заңның 3-бабына сәйкес МҚҰ бір қарыз алушыға республикалық бюджет туралы заңда тиісті қаржы жылына белгіленген айлық есептік көрсеткіштің сегіз мың еселенген мөлшерінен аспайтын мөлшерде микрокредиттер береді.

2018 жылға арналған айлық есептік көрсеткіш «2017 - 2019 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңында 2 405 теңге мөлшерінде белгіленген.

Заңның 1-бабының 7) тармақшасына сәйкес микроқаржы ұйымы – коммерциялық ұйым болып табылатын, ресми мәртебесі әділет органдарында мемлекеттік тіркелумен және есептік тіркеуден өтуімен айқындалатын, микрокредиттер беру жөніндегі қызметті, сондай-ақ

⁴ «Жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесін есептеу кезінде ескерілетін, жеке тұлғаға берілген банктік қарыз және микрокредит беруге және оларға қызмет көрсетуге байланысты комиссиялар мен өзге де төлемдердің тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2016 жылғы 30 мамырдағы № 134 қаулысы

⁵ «Сыйақының жылдық тиімді мөлшерлемесінің шекті мөлшерін бекіту туралы» ҚР ҰБ Басқармасының 2012 жылғы 24 желтоқсандағы № 377 қаулысы

Заңмен рұқсат етілген қосымша қызмет түрлерін жүзеге асыратын заңды тұлға екендігін атап өткен жөн.

Заңның 14-бабының 5-тармағына сәйкес есептік тіркеуден өткен микроқаржы ұйымдарының тізілімі уәкілетті органның Интернет-ресурсында орналастырылады.

Микроқаржы ұйымдарының тізілімімен Сіз Ұлттық Банктің ресми сайтынан www.nationalbank.kz мекенжайы бойынша таныса аласыз: Рұқсаттар мен хабарламалар тізілімі → Рұқсаттар → Микроқаржы ұйымдарын есептік тіркеу.

Бұл ретте Ұлттық Банк өзін микроқаржы ұйымы деп атайтын ұйыммен микрокредит беру туралы шарт жасағанға дейін осы ұйымның Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің микроқаржы ұйымдарының тізіліміне енгендігіне көз жеткізу керек екендігін ұсынады.

Қаржылық қызметтерді тұтынушылардың назарын Сіздердің құқықтарыңыз бұзылса, онда мынадай мекенжайға:

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне:

жазбаша түрде мына мекенжай бойынша: 050000, Алматы қ., Әйтеке би к-сі, 67, e-mail: info@kzp.nationalbank.kz;

құқықтық көмек алу үшін мына Ұлттық Банктің қоғамдық қабылдау бөлмесіне мына: Алматы қ., Әйтеке би к-сі, 67 мекенжайы бойынша, анықтама үшін телефон нөмірі 7(727)2619213, 7(727) 2788104, ішкі 2061;

Ұлттық Банктің Қоғамдық қабылдау бөлмесінің мобильді нұсқасы болып табылатын «ҚҰБ «Online» мобильді қосымшасының «Қаржылық қызметтерді тұтынушылардың құқықтарын қорғау» бөліміне («ҚҰБ «Online» мобильді қосымшасын AppStore және PlayMarket магазиндерінде мемлекеттік тілде және орыс тілінде жүктеп алу үшін қолжетімді)

Ұлттық Банктің филиалдарына (Ұлттық Банктің www.nationalbank.kz сайтында Қаржылық қызметтерді тұтынушылардың құқықтарын қорғау бөлімінде көрсетілген мекенжайлар бойынша (<http://www.nationalbank.kz/?docid=1149&switch=kazakh>);

қарыз алушы мен банктің, банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың құқықтарын және заңмен қорғалатын мүдделерін қанағаттандыру туралы келісімге қол жеткізу мақсатында банк пен қарыз алушы жеке тұлға арасында жасалған ипотекалық қарыз шартынан туындайтын келіспеушіліктерді реттеуді жүзеге асыратын банк омбудсманына шағымдануға құқықтарыңыздың бар екендігіне аударамыз.

Банк омбудсманының деректемелері:

050000, Алматы қ., Н. Назарбаев даңғ., 175, 302-офис

Телефондар: +7 (727) 261-22-16, +7 (727) 983-30-16, +7 (708) 983-30-16,

Тел/факс: 7(727) 2500 344

e-mail: office@bank-ombudsman.kz

Сайт: www.bank-ombudsman.kz

Толығырақ ақпаратты БАҚ өкілдері мына телефон бойынша алуына болады:

+7 (727) 704 585

e-mail: press@nationalbank.kz

www.nationalbank.kz